

Folk med dets Særpræg. Ved Opbygningen af den tyske Socialisme bliver Maalet at ændre Samfundsbygningen, saaledes at Kulturen kan afløse Civilisationen. D. v. s., at der Mennesker imellem skabes en ny Værdivurdering, hvor det materielle træder tilbage for aandelige Værdier, og hvor man giver sig ind under en samlet etisk Ordning for Landet.

Det er gennem Statens Indgreb Ombygningen skal foretages. De store Linier for denne trækkes op i sidste Halvdel af Bogen. Der maa skabes en national Planhusholdning, ikke for at forøge Produktionen, men for at berede Vejen for den tyske Socialisme. Typisk for Forslagenes Karakter er en Bemærkning om, at man lettere vilde naa Maalet, hvis man kunde udslutte de sidste 150 Aars økonomiske Udvikling i Tyskland og begynde c. 1750. Det, Sombart naar til, er da ogsaa en Stænderstat underlagt en stærk Statsmagt. Ledelsen i denne skal fornyes og dannes f. Eks. som Kardinalraadet danner og skaber Ledelsen af den katolske Kirke. (S. 319) »Alles in allem: wir sind nun auch reif für eine stationäre Wirtschaft und schicken die »dynamische« Wirtschaft des Kapitalismus dahin, woher sie gekommen ist: zum Teufel«.

For den, der ikke gaar ind for Sombarts Udgangspunkt, vil en Kritik af Bogens Perspektiver være meningsløs; men netop for Økonomer og andre socialt interesserede, der er Antinazister, vil Bogens sociologiske Sammenhæng mellem den Sombartske Kritik af Kapitalismen og hans sociale Fremtidsbillede være udbyttegivende Læsning. En særlig Interesse knytter der sig til Sombart derved, at han er en af Professor Bircks »Læremestre«. Jeg tror, der er en Tilbøjelighed til at glemme, at det, Birck har skrevet, »ligger mere paa Linie« med Sombart end paa Linie med Marx (jvf. Niels Lindberg foran S. 87 ff.).

Niels Banke.

Johannes Hansen: AFTALER OM DETAILPRISEN (Nyt Nordisk Forlag. Kbhvn. 1934) og *Poul Bang-Jensen: MINDSTEPRIIS OG UNDERSALG* (Nyt Nordisk Forlag. Kbhvn. 1934.)

En af de mange Maader, hvorpaa en Tilnærmelse til det absolutte Monopol ytrer sig, er den i de senere Aar opstaaede Tendens hos Producenterne til selv at bestemme Detailprisen paa deres Varer og dermed forpligte det næste Led i Omsætningen til at unnlade Konkurrence paa Prisen. Man fremstiller Varen i ensartet Indpakning og Udstyr, fastsætter den Pris, man ønsker taget, og gennemfører et System af Grossist- og Detailhandlerkontrakter, der under Bødeansvar paalægger Forhandlerne at drage Omsorg for, at Varen kun naar frem til Kunderne til de vedtagne faste Priser. Ved Siden af dette saakaldte Reverssystem staar et Kontrolsystem (f. Ex. trykte Kontrolnumre paa Varens Indpakning), der skal gøre det muligt for Producenterne at gribe ind, naar Reversen tilsidesættes.

Om dette Problem handler de to ovennævnte Bøger, der begge er fremkommet som en Besvarelse af en Bestyrelsen for det Anders Sandøe Ørstedeske Prismedaile-Legat stillet Prisopgave: En Undersøgelse efter dansk og fremmed Ret af Spørgsmaalet om, hvorvidt de Forhandlerkontrakter, som tilsigter at forhindre, at Standardvarer sælges til Underpris, nyder eller bør nyde Retsbeskyttelse overfor Tredjemand; begge Bøger er blevet prisbelønnet, og begge Bøger behandler — efter Opgavens Ordlyd og skrevet af Jurister — naturligt først og fremmest den juridiske Side af Sagen og giver en omfattende Fremstilling af dansk og fremmed Ret og Retspraxis' Stilling til Aftaler

Folk med dets Særpræg. Ved Opbygningen af den tyske Socialisme bliver Maalet at ændre Samfundsbygningen, saaledes at Kulturen kan afløse Civilisationen. D. v. s., at der Mennesker imellem skabes en ny Værdivurdering, hvor det materielle træder tilbage for aandelige Værdier, og hvor man giver sig ind under en samlet etisk Ordning for Landet.

Det er gennem Statens Indgreb Ombygningen skal foretages. De store Linier for denne trækkes op i sidste Halvdel af Bogen. Der maa skabes en national Planhusholdning, ikke for at forøge Produktionen, men for at berede Vejen for den tyske Socialisme. Typisk for Forslagenes Karakter er en Bemærkning om, at man lettere vilde naa Maalet, hvis man kunde udslutte de sidste 150 Aars økonomiske Udvikling i Tyskland og begynde c. 1750. Det, Sombart naar til, er da ogsaa en Stænderstat underlagt en stærk Statsmagt. Ledelsen i denne skal fornyes og dannes f. Eks. som Kardinalraadet danner og skaber Ledelsen af den katolske Kirke. (S. 319) »Alles in allem: wir sind nun auch reif für eine stationäre Wirtschaft und schicken die »dynamische« Wirtschaft des Kapitalismus dahin, woher sie gekommen ist: zum Teufel«.

For den, der ikke gaar ind for Sombarts Udgangspunkt, vil en Kritik af Bogens Perspektiver være meningsløs; men netop for Økonomer og andre socialt interesserede, der er Antinazister, vil Bogens sociologiske Sammenhæng mellem den Sombartske Kritik af Kapitalismen og hans sociale Fremtidsbillede være udbyttegivende Læsning. En særlig Interesse knytter der sig til Sombart derved, at han er en af Professor Bircks »Læremestre«. Jeg tror, der er en Tilbøjelighed til at glemme, at det, Birck har skrevet, »ligger mere paa Linie« med Sombart end paa Linie med Marx (jvf. Niels Lindberg foran S. 87 ff.).

Niels Banke.

Johannes Hansen: AFTALER OM DETAILPRISEN (Nyt Nordisk Forlag. Kbhvn. 1934) og *Poul Bang-Jensen: MINDSTEPRIIS OG UNDERSALG* (Nyt Nordisk Forlag. Kbhvn. 1934.)

En af de mange Maader, hvorpaa en Tilnærmelse til det absolutte Monopol ytrer sig, er den i de senere Aar opstaaede Tendens hos Producenterne til selv at bestemme Detailprisen paa deres Varer og dermed forpligte det næste Led i Omsætningen til at unnlade Konkurrence paa Prisen. Man fremstiller Varen i ensartet Indpakning og Udstyr, fastsætter den Pris, man ønsker taget, og gennemfører et System af Grossist- og Detailhandlerkontrakter, der under Bødeansvar paalægger Forhandlerne at drage Omsorg for, at Varen kun naar frem til Kunderne til de vedtagne faste Priser. Ved Siden af dette saakaldte Reverssystem staar et Kontrolsystem (f. Ex. trykte Kontrolnumre paa Varens Indpakning), der skal gøre det muligt for Producenterne at gribe ind, naar Reversen tilsidesættes.

Om dette Problem handler de to ovennævnte Bøger, der begge er fremkommet som en Besvarelse af en Bestyrelsen for det Anders Sandøe Ørstedeske Prismedaile-Legat stillet Prisopgave: En Undersøgelse efter dansk og fremmed Ret af Spørgsmaalet om, hvorvidt de Forhandlerkontrakter, som tilsigter at forhindre, at Standardvarer sælges til Underpris, nyder eller bør nyde Retsbeskyttelse overfor Tredjemand; begge Bøger er blevet prisbelønnet, og begge Bøger behandler — efter Opgavens Ordlyd og skrevet af Jurister — naturligt først og fremmest den juridiske Side af Sagen og giver en omfattende Fremstilling af dansk og fremmed Ret og Retspraxis' Stilling til Aftaler

om Detailprisen; men ogsaa de økonomiske Ideer, der ligger bag Reverssystemet er, omend i ringe Omfang, taget op til Behandling.

Johannes Hansen har hovedsagelig samlet de økonomiske Synspunkter i et enkelt Kapitel og giver her en fortrinlig Fremstilling af Ulemper og Fordele ved Systemet, paapeger hvilke Betingelser der maa opfyldes for Systemets fuldkomne Gennemførelse og søger i det hele taget med — som det synes — Indsigt i og Forstaaelse af Industriens Produktionsproblemer at dele Sol og Vind lige mellem de i Reverssystemet interesserede Parter; kort, men kære- rigt. En Bog, der utvivlsomt vil interessere, især Driftsøkonomer.

Bang-Jensens Bog er derimod, hvad den økonomiske Side angaar, næppe saa værdifuld; ganske vist berøres en Mængde Problemer, men det hele forekommer lidt spredt og usystematisk. Forfatteren har »først og fremmest foretaget Undersøgelser i Marken«. Overordentligt prisværdigt. Forfatteren har rejst i flere Lande, talt med Embedsmænd, Økonomer, Forretningsfolk o. s. v. og indsamlet et stort Materiale, men Resultatet er unægtelig blevet lidt magert — paa Grund af de Paalæg om Diskretion, Forfatteren overalt har faaet; selv om disse Løfter selvfølgelig har virket hæmmende, venter man dog lidt mere af saa vidtgaende Studier end en ganske almindelig Beskrivelse af de Parter, hvem Reverssystemet berører. Iøvrigt søger Forfatteren at anvende den samme Metode i den her foreliggende Bog, som Myrdal har anvendt indenfor Nationaløkonomien, et Forsøg, der i det store og hele er faldet heldigt ud, saaledes at man trods Skuffelsen over at være bleven narret for en Undersøgelse, hvor Forfatteren havde kunnet bruge sin »inside informations«, dog læser Bogen med Interesse og kan anbefale ogsaa den til Økonomers Bevaagenhed.

B. Bech.

Hermann Rückwardt: SELBSTKOSTENBERECHNUNG ELEKTRISCHER ARBEIT IHRE AUFBAU UND IHRE DURCHFÜHRUNG. R. Oldenbourg 1933.

I en Række Afhandlinger har særlig tyske Driftsøkonomer diskuteret Principper for Analyse af Regnskaber, saaledes Spørgsmaalet om, hvorledes Driftsudgifter bør fordeles paa de af en Virksomhed fremstillede og leverede Produkter og Ydelser. Som Supplering hertil er det af Betydning at gøre sig bekendt med nærværende Undersøgelse, der viser Fremgangsmaaden i en enkelt større Virksomhed, Berliner Städtische Elektrizitätswerke A/G (Bewag). Forfatteren følger Posteringskerne gennem de enkelte Afdelinger og viser, hvorledes man beregner Omkostningerne af de forskellige Elektricitetsleveringer (Husholdning, Fabrikker, Sporveje etc.), og til Fremstillingen er knyttet let overskuelige Skemaer.

Af Interesse er Diskussionen om Fordelingen af de faste Omkostninger paa de forskellige Grupper, og Forfatteren tager Afstand fra at dele disse efter Andel i Spidsbelastningen og foretrækker at foretage Fordelingen i to Afsnit, nemlig a) Grundleistungskosten (den totale faste Udgift fordelt efter den største Belastning og hver Købergruppe belastet med sit faktiske Forbrug) og b) Spitzenleistungskosten (Tomgangstabet efter ovenstaaende Fordeling bliver fordelt efter de enkelte Grubbers Andel i Spidsbelastningen), og denne Fremgangsmaade synes at være praktisk. Det vilde have været interessant at faa Oplysning om denne Fordelings Betydning for den omhandlede Virksomheds Prispolitik, men det ligger udenfor Undersøgelsens Rammer.